

A38

Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetused № 3

Soome Kirjastik № 2

Valkea käärme

Toimetanud

ja tõlkesõnastikuga varustanud

M. Nurmik

Ed. Bergmann'i trükikoda, Tartus

1738

Akad. Emakeele Seltsi toimetused № 3

Soome Kirjastik № 2

SOOME MUINASJUTUD

I

VALKEA KÄÄRME
KAUPIN POIKA
MUINAISRUNOJA LEMMESTA

TOIMETANUD JA TÖLKESÖNASTIKUGA VARUSTANUD

M. NURMIK

ED. BERGMANNI TRÜKIKODA, TARTUS

SOOME MUINAISLUTUD

1

VALKEA KÄÄRMÄ
KAUPIN POIKA
MUINAISRUUNOJA EMMESTA

TOIMITUS JA VÄLJÄNNÖS OY

M. HURMIK

Valkea käärme.

1. Renkipoika¹ kun sai mummoltaan periä² kolmekymmentä penniä, niin tuumi:

— Nyt kun minä sain mokoman perinnön³, en minä enää viitsi olla renkinä. Minä lähden maailmalle kulkemaan!

Lähti poika kulkemaan maailmalle. Kulkee tietä pitkin, niin tulee häntä vastaan mies, jolla on kissa sylissä. Poika kysyy mieheltä:

— Mihinkä sitä kissaa viet?

Mies vastaa:

— Vien jokeen. Se on varas kissa, se on tehnyt kymmenen pennin edestä vahinkoa⁴, se pitää tappaa.

Poika sanoo:

— Älä vie jokeen! Minä annan siitä viisitoista penniä!

Poika antoi miehelle viisitoista penniä ja mies antoi kissan pojalle.

Lähti poika kulkemaan kissa sylissä, niin näki, miten⁵ mies piiskasi⁶ tiellä koira. Se oli semmoinen kulkurikoira⁷ se koira. No heti poika juoksi apiun, otti patukan⁸ miehen kädestä, löi miestä ja sanoi:

— Tuntuukos itsestäsi hyvältä? Minkätähden sinä piiskasit tätä koira?

Mies vastasi:

— Tämä koira on varas koira, ja kun se on tehnyt vahinkoa kymmenen pennin edestä, niin pitää se tappaa. Mutta se ei tahdo tulla mielellään hirteen⁹, sitä pitää piiskata!

¹ sulaspöiss. ² oma vanaemalt pärida. ³ säärase päranduse. ⁴ kahju. ⁵ kuidas. ⁶ piitsutas. ⁷ hulgus koer. ⁸ vembla. ⁹ hirsivõllas.

Silloin sanoi poika heti:

— Älä vie sitä koiraa hirteen! Minä annan siitä viisitoista penniä!

Poika pisti miehen kouraan⁹ viisitoista penniä ja mies antoi koiran pojalle.

Lähti poika yhä kulkemaan tietä pitkin kissa sylissä ja koira perästä, niin kuuli metsästä surkean äänen huutavan:

— Auttakaa minua!

Poika meni ääntä kohti ja kun tuli suuren, kaksihaaraisen puun luokse, niin näki että iso, valkea käärme¹⁰ oli pudonnut puun rakoon¹¹. Puun haarat heiluivat tuulessa ja nipistivät kovasti käärmettä, ja se käärme ei päässyt irti¹², vaan huusi sydäntäsärkevästi¹³ hätäänsä.

— En minä saa nähdä¹⁴ että mikään elävä kituu¹⁵ noin! tuumi poika.

Poika jätti kissan puun juurelle, kiipesi puuhun, longisti¹⁶ rakoa ja laski käärmeen irti.

Silloin sanoi se valkea käärme pojalle:

— Minä tulisin palvelijaksesi¹⁷ niin kuin kissa ja koira, mutta kun ihmisen ja käärmeen välillä on kirous¹⁸, niin ei minun vielä sovi¹⁹ tulla palvelijaksi. Vaan kun tulet jälestäni, niin saat palkinnon²⁰ hyvästä työstäsi.

No poika lähti kissoineen ja koirineen käärmeen jälestä. Kulki poika maantietä pitkin ja käärme kiemurteli²¹ edellä. Silloin tulivat he kolmen tien haaraan, ja käärme nousi kahden haaran kohdalla pystyyn pojan edessä eikä päästänyt²² häntä kulkemaan niitä kahta tietä pitkin. Mutta kolmatta tietä pitkin päästi se käärme pojan kulkemaan. Sitä tietä tulivat he viimein vanhan, sodan aikana hävitetyn linnan²³ luo, josta kattokin oli sammaltunut. Linnassa oli ruostunut portti²⁴, ja käärme meni portin alta linnaan. Silloin se portti aukesi itsestään, ja poika kissoineen ja koirineen pääsi sisään.

⁹ pihku. ¹⁰ madu. ¹¹ prakku, lõhesse. ¹² lahti. ¹³ südantlõhestavalt. ¹⁴ ei mina või näha. ¹⁵ miski loom vaevleb. ¹⁶ pilutas, rõhus laiali. ¹⁷ sinu teenijaks. ¹⁸ vanne. ¹⁹ sünni. ²⁰ autasu. ²¹ väänles, lookles. ²² lasknud. ²³ sõja aegu hävitatud lossi. ²⁴ roostetanud värav.

Siellä oli korkea, kiiltävä kuisti²⁶, ja käärme kiemurteli portaita pitkin²⁷ ylös, ja poika kulki sen perästä. Sitten tulivat he suuren oven eteen. Käärme kiemurteli oven alta sisään ja heti ovi taas itsestään aukesi ja poika pääsi sisään. Kulki poika käärmeen perästä linnassa ja viimein tulivat he avaraan kamariin. Silloin se käärme yhtäkkiä tykkänään²⁸ katosi eikä poika tiennyt minnekä se katosi.

²⁶ särav esikoda, klaastrepp. ²⁷ vingerdas piki astmeid. ²⁸ hoopis (tükis).

2. Katselee, katselee poika ympärilleen ja on hyvin väsynyt, kun oli sinä päivänä paljon toimitanut ja kulkenut. Poika tahtois iistua tuolille lepäämään, mutta koko avarassa kamarissa ei ole ainoatakaan tuolia. No, tuskin¹ on poika ajatellut tuolia, niin heti kamarin seinästä aukeaa itsestään ovi ja ovesta näkee poika uuden vielä avaramman kamarin ja siellä on kultainen, mukava² tuoli.

No poika menee kamariin ja istuu kultaiselle tuolille ja alkaa tuumia:

„Kunpahan nyt saisi jotain syötävää!“

Tuskin on poika ajatellut syötävää, niin kamarin seinästä aukeaa ovi, ja ovesta tulee kultainen pöytä, joka on täynnä paraita herkkuja³.

Poika syö kovasti ja syöttää kissaansa ja koiraansakin, ja kun on syönyt niin ajattelee:

— Nyt alkaa nukuttaa⁴! Kunpa nyt olisi kasa⁵ lehtia tai heiniä, joilla saisi nukkua!

Tuskin on poika tätä ajatellut, niin kamarin seinästä aukeaa ovi, ja ovesta näkee poika uuden vielä avaramman kamarin. Poika menee siihen kamariin, ja siellä on komea, kultainen sänky ja sängyssä höyhenpatjat.

No poika pötkähtää⁶ sinne nukkumaan ja nukkuu sikeästi jos kuinka kauan⁷.

Kun se poika herää, niin kamarin seinästä aukeaa kirkas ovi, ja ovesta näkee poika suureen saliin, joka paistaa kuin

¹ vaevalt. ² mugav, mõnus. ³ kõige paremaid maiusrooge. ⁴ uni pääle
tukkuma. ⁵ hunnik. ⁶ heitub laisalt pikali. ⁷ kui kaua tahes.

aurinko ja välkkyy kuin kulta ja hopea. Se sali on täynnä isoja käärmeitä. Niitä kiemurtelee salin seinillä, patsaissa ja orsilla⁸, ja niiden suumut kiiltelevät kuin salakoilla⁹. Mutta salin perällä on ihanalla matolla se valkea käärme. Sillä on nyt päässä punainen helttä¹⁰ kuin kukolla ja se piipattaa¹¹ pojalle:

— Älä pelkää, tule vain sisään! Sinä olet kerran varjellut henkeni. Minä maksan nyt sinulle palkkaa!

No se poika meni kissoineen ja koirineen saliin, ja ne käärmeet kahden puolen kumartelivat hänelle, ja salissa soivat kuin pyypillit¹². Mutta se valkea, helttapää käärme kysyi pojalta:

— Mitäs nyt tahdot palkastasi? Saat valita joko minut itseni tai kultaisen sormuksen, jonka lävitse kun katsoo ja ajattelee mitä toivoo¹³, niin heti saa.

Ja kun se käärme sanoi niin, niin¹⁴ sille tuli kädet ja jalat. Sen suu tuli sieväksi¹⁵ ja supukaksi¹⁶, silmät sinisiksi ja kirikkaiksi, sille kasvoi tukka, ja se käärme muuttui niin kauriiksi mamseliksi, että pojan silmät olivat siihen jäädä.

— Minä olen noiduttu käärmeeksi, ja ainoastaan kerta viikossa¹⁷ olen minä ihmisenä! sanoi se mamseli. Mitä nyt tahdot palkastasi, joko minut tai kultaisen sormuksenko?

Hyvin tekisi pojan mieli¹⁸ sitä mamselia, vaikka peloitaa¹⁹ se, kun se on vain kerta viikossa ihmisenä. Hyvin tekisi mieli kultaista sormustakin. Viimein sanoo se poika:

„Mitäpä minä korealla mamselilla, kun ei ole rahaa eikä mitään, millä elättää itseäni ja näitä kissaani ja koiraani. Kyllä minä haluaisin²⁰ sitä kultaista sormusta!“

No se mamseli tuli vähän murheelliseksi, mutta otti kuitenkin vasemmasta kädestään nimettömästä sormesta kirkaan kultasormuksen ja antoi pojalle.

⁸ sammastel ja õrsil. ⁹ viidikail (vene салакышка). ¹⁰ kukehari, lõpus. ¹¹ piiksub. ¹² kõlasid nagu püüde meelitamise pillikesed. ¹³ mõtleb mida soovib. ¹⁴ nii, siis. ¹⁵ nägusaks. ¹⁶ kitsaks. ¹⁷ nädalas. ¹⁸ sooviks poiss (teeks meel). ¹⁹ ehk küll hirmutab. ²⁰ lustiksin, sooviksin.

3. Iloisena kulki poika kissoineen ja koirineen linnan portaita alas, kulki rautaisen portin luokse, ja itsestään se hänen edessään aukesi. Niin tuli poika ulos auringonpaisteiselle maantielle. Kulki, kulki poika kissoineen ja koirineen pitkin maantieta, ja puolenpäivän seutuvilla¹ hän väsyi ja istuutui mättäälle tien viereen. Silloin otti poika sormuksen sormestaan, nipisti sen peukalon ja etusormen väliin² ja tirkisti aurinkoa kohti³ ja ajatteli oivallisimpia⁴ ruokia.

— Tulkoonpa tähän ruokaa, noin hyvänlaista! tuumi hän, ja samassa putosi kuin puusta pojan eteen piirakaisia ja munavoita, siirappipuuroa⁵ ja rieskamaitoa kaksikorva-haarikassa⁶. Nyt kelpasi pojan elää! Syö, juo poika itsensä pulleaksi⁷, ja kissa ja koira katsovat ahnaasti päältä.

— Ka, onhan nyt varaa teillekin! tuumi poika ja pani sormuksen taas silmänsä eteen. — Aika kannullinen⁸ paksua kermaa⁹ ja ehta¹⁰ iso lampaan jalka! sanoi hän, ja samassa herkut siihen ilmestyivät. Kissa latkii selkä kyyryssä kermaa ja koira popsii¹¹ lihavaa lampaan reittä.

Sitten meni poika yöksi yhteen kestikievariin¹², ja kissa ja koira olivat mukana aina vaan. No poika eli kestikievarissa niin komeasti, ettei huolinut kestikievarin ruokiakaan, vaan söi ja joi omia herkkujaan ja syötti niitä kissalleen ja koiralleenkin. Eikä se viitsinyt edes maata kestikievarin paraassa sängyssä, vaan laittoi itselleen kultaisen sängyn. Sattuivat silloin ryövärit akkunan takana katsomaan sitä herkuttelemistä¹³ ja kultaista komeutta, ja kun poika oli nukkunut, niin ryövärit tulivat yöllä hänen huoneeseensa ja aikoivat hänet ryöstää ja tappa. No poika heräsi meluun¹⁴ eikä tahtonut unen pöpperössä¹⁵ ymmärtää mitään, mutta sitten hän muisti sormuksensa, tirkisti pimeässä sen läpi ja huusi:

— Seitsemän miestä avuksi!

¹ paigu. ² näpistas selle pöidla ja esisõrme vahele. ³ vaatas (silma pilukil) kohe päikest. ⁴ kõige tublimaid. ⁵ siirupiputru. ⁶ rööska piima kahe kõrvaga kannus. ⁷ punnakile, täis. ⁸ tubli kannutäis. ⁹ koort. ¹⁰ eht. ¹¹ mugib. ¹² (maa-) võõrastemajja. ¹³ maiustamist. ¹⁴ kära pääle. ¹⁵ segaduses, juhmistuses.

Samassa valkesi huone ja ilmestyi seitsemän mustaa miestä lujat pamput¹⁶ kädessä, ja ne pieksivät ryöväreitä niin, että ne mielellään erkanivat¹⁷ pojasta.

Nyt nukkui poika rauhassa yönsä, nukkui myöhään seuraavaan päivään ja aikoi sitten lähteä astumaan yhä vaan.

— Mitäs minä tässä vaivaan jalkojani joutavalla¹⁸! Pitää meillä olla pari hopeankarvaisia hevosia, kultaiset vaunut¹⁹ ja kuski²⁰ hopean ja kullan rannukkaissa²¹ vaatteissa, juttelee²² poika itsekseen, nostaa sormuksen silmälleen, tirkistelee sen läpi ja heti ovat hänen edessään kiiltävät vaunut, hevoset ja kuski, joka istuu pönäkkänä²³ ja komeana pukilla.

No poika nousee elukoineen²⁴ vaunuihin, ja se kuski kysyy:

— Minnekäs nyt maisteria ajetaan?²⁵

No ei se poika oikein tiennyt minne ajetaan ja se vastasi umpimähkään²⁶:

— Ajetaan nyt vaikka keisarin linnalle.

Ajavat niin että tie põlisee, ja pian näkee poika keisarin hovin kullatut tornit ja on tuossa tuokiossa²⁷ keisarin portilla.

— Nyt pitäisi mennä keisariin sulhasiksi²⁸ ja saada keisarin työstä morsian! tuumi poika. — Sitä tyttöä oli käynyt kosimassa paljon komeita ruhtinaita²⁹, mutta keisari ei ollut pitänyt heitä ketään kyllin rikkaina ja korkea-arvoisina³⁰, vaan oli heittänyt heidät syvään vankikuoppaan keskelle mertä.

No poika käski sormuksella orhit, vaunut ja kuskin katoamaan ja meni niissä huonoissa rengin vaatteissaan keisarin puheille³¹ ja pyysi keisarin tytärtä.

— Hohoo, mites minä voin sinulle tytärtäni antaa, kun olet tuollainen kerjäläinen ja halparotuinen³²! sanoi keisari. Kun sinulla olisi edes samallinen linna ja palvelijat kuin minulla!

— Odottakaahan huomisaamuun! vastasi poika ja lähti pois linnasta.

16 tugevad kantsikud. 17 lahusid. 18 tühjaga. 19 tõld. 20 kutsar.
21 triibulistes. 22 kõneleb. 23 (täissöönud) tugevana. 24 loomadega. 25 magistrit
(maarahva viisakas nimetus koolitatud mehe kohta) sõjdatatakse. 26 umbropsu.
27 silmapilgul. 28 kosilaseks. 29 vürste. 30 kõrgeaulisteks. 31 jutule. 32 halba
sugu (rotu — vene pod).

4. Siinä oli sellainen suuri meri keisarin linnan edessä, ja kun keisari seuraavana aamuna heräsi ja meni akkunan luokse, niin paistoi meren takaa suunnattoman¹ suuri linna kullasta, hopeasta ja kaikesta. No keisari purjehti sitä uutta linnaa katsomaan, ja siellä oli eilinen poika köyhissä vaatteissaan, mutta palvelijat kuullan ja hopean rannukkaissa vaatteissa passasivat,² sitä poikaa.

— Jokos nyt saan tyttärestäsi morsiamen? kysyi poika.

— Ohoo! sanoi keisari. Ihmepäs olitkin linnaa laatimaan. Vaan mites minä voin sinulle tyttärentäni antaa? Kun nyt tekisit yhtenä yönä meren yli linnojen välille sillan lasista niin suoran³, ettei olisi jouhen⁴ verran mutkaa⁵ ja sillan kahden puolen kaksitoista tuhatta patsasta ja jokaisen patsaan päähän kultaisen ihmisen kuvan, joka puhuu ryssää⁶, niin antaisin tyttärentäni.

— Odottakaahan huomisaamuun! vastasi poika.

Keisari heräsi huomisaamuna kauheaan puheen porinaan, ja kun hän meni akkunaan katsomaan, niin oli lasinen silta keisarin linnasta meren yli. Ja se silta oli niin suora, ettei ollut jouhen verran mutkaa ja sillan kahden puolen oli kaksitoista tuhatta kultaista patsasta ja joka patsaan päässä seisoi priljanttinen ihmisen kuva ja kuvat puhella porisivat kilpaa ryssää.

No keisari valjastutti hevosensa vaunujen eteen ja aikoi ajaa sillalle katselemaan ja kuuntelemaan, mutta heti ensi askelella⁷ hänen hevosensa kompastuivat sillalla, eikä keisari päässyt tuumaa⁸ eteenpäin sitä liukasta lasisillaa pitkin.

Keisari nousi pois vaunuista ja alkoi vatsallaan ryömiä⁹ eteenpäin, mutta yrittäessään¹⁰ jalat ja kädet veivätkin häntä vain takaperin eikä hän päässyt sille ollenkaan. No silloin ajoi poika häntä vastaan hevosilla, jotka olivat vilkkaat kuin tuuli ja timanttikengillä kengitetty¹¹. Timanttinulat oikein iski-vät kipeniä¹² lasisesta sillasta, hevoset hirnuivat ja kuvat puhella porisivat kilpaa ryssää. Poika nostatti keisarin vaunuihinsa ja antoi kuskata¹³ kultaiseen linnaan.

¹ päratu. ² passisid. ³ sirge. ⁴ jöhvi. ⁵ köverust. ⁶ vene keelt (pölgavalt). ⁷ sammul. ⁸ tolli. ⁹ köhuli roomama. ¹⁰ püüdes. ¹¹ rautatud. ¹² löid sädemeid. ¹³ laskis sõita (kutserdada).

— No jokos nyt annat tyttärestäsi morsiamen? kysyi poika.

— Ohhoh! vastasi keisari. Kyllähän annan, kun ensin yhtenä yönä rakennat sillan kumpaankin päähän kaksi kirkkoa lasista. Lasista kellotapulit¹⁴ ja kaikki ja kellot soimaan ja väkeä sisään ja lukkari¹⁵ laulamaan.

— No odottakaahan huomiseen! vastasi poika.

Kun keisari heräsi huomisaamuna, niin pauhasivat ja helisivät monet kellot, ja kun hän meni ikkunan luokse, niin kirkkojen kullanväriset tornit kiilsivät kuin auringot ja kahdeksan kirkkoa kekotti¹⁶ sillan päissä, neljä kummallakin rannalla. Ja maantielle ja sillalle oli levitetty punainen verka¹⁷ ja veralla käveli koreita mamseleita auringonvarjoineen ja herroja keppeineen niin paljon, ettei keisari koskaan ollut nähnyt niin paljon herrasväkeä, ja kirkoista kajahteli yhtäkaa kahdeksan lukkarin veisuu¹⁸.

— Jo nyt tuli mikä tuli! tuumi keisari. Pitääkö minun nyt antaa tyttäreni tuolle renkipojalle, joka on alhaista rotua?

Keisari pani tyttärensä kahdeksan lukon taa koppiin ja komensi sotajoukkonsa¹⁹ ottamaan niitä pojan kirkkoja, siltaa ja linnaa ja vangitsemaan poikaa. Mutta poikapa katsoi sormuksen läpi ja ajatteli:

— Hypätkööt nuo kaksitoista tuhatta ryssänkuvaa alas patsaiden päästä ja tapelkoot lujasti²⁰ keisarin sotamiesten kanssa!

Silloin ne kaksitoista tuhatta ryssää hyppäsivät patsaiden päästä ja paiskasivat keisarin sotamiehet sillalta mereen.

No poika lähti sitten ajamaan lasivaunuilla lasista siltaa pitkin ja otti vaunuissa kultaisen sormuksen sormestaan ja ajatteli:

— Tulkoonpa nyt se keisarin tytär kahdeksan lukon takaa tähän vaunuihin viereeni!

Ja se keisarin tytär tuli niinkuin ilmasta tupsahtaen²¹.

Ei auttanut keisarin muuta, kuin antaa morsian. Kihlajaisväki kulki pojan linnasta lasista siltaa pitkin ja kolmetuhatta musiikkia oli kultaisilla pilleillä soittamassa, ja väki kulki lasisiin kirkkoihin ja lukkarit lauloivat.

¹⁴ kellatornid. ¹⁵ köster. ¹⁶ keko — hunnik, -tti — seisis nöksti. ¹⁷ kavel. ¹⁸ (kiriku-)laul. ¹⁹ oma sõjaväe. ²⁰ kõvasti. ²¹ matsatades, prantsatades.

Mutta se keisari vihasi ja kadehti poikaa, kun se oli vain huonorotuinen ja kuitenkin niin rikas. Ei tiennyt keisari millä keinolla poika voi sellaisia ihmeitä tehdä. Niin keisari sanoi tyttärelleen:

— Utelepas²² sulhaseltasi, millä keinolla hän sai linnan, sillan, kirkot ja sinut, ja sano sitten minulle.

Niin keisarin tyttö uteli sulhaseltaan:

— Millä keinolla sinä sait linnan, millä sait sillan, kirkot ja minut, kun olet vain halparotuinen.

Niin poika vastasi:

— Minulla on sellainen sormus, että kun sen läpi katsoo ja ajattelee mitä toivoo, niin heti saa!

Silloin keisarin tyttö sanoi isälleen:

— Sillä on sormus semmoinen, että kun sen läpi katsoo ja ajattelee mitä toivoo, niin heti saa.

No keisari tahtoi varastaa pojalta sen sormuksen, ja kun poika yöllä nukkui sormus sormessa, niin keisari hiipi ottamaan sormusta pois. Mutta silloin poika heräsi, tirkisti sormuksen läpi ja huusi:

— Ahaa! Seitsemän miestä tänne ja pankaa varas pitkään pussiin ja viekää mereen.

Heti ilmestyi seitsemän mustaa miestä, ja ne pistivät keisarin jauhosäkkiin²³ ja alkoivat viedä ikkunan kautta mereen.

Silloin tuli keisarille hätä käteen, hän armoa rukoilemaan²⁴, ja poika päästi keisarin pois säkistä.

Mutta vielä sanoi keisari tyttärelleen:

— Houkuttele²⁵ sinä nyt sormus pois sulhaseltasi. Se poika on halpaa rotua eikä kelpaa sinulle mieheksi.

Niin morsian houkutteli pojalta pois sormusta, mutta poika ei vain antanut. Olipa poika niin varuillaan²⁶, että kun yöksi rupesi nukkumaan, niin otti sormuksen sormestaan ja tallehti²⁷ sitä suussaan, ettei voitaisi varastaa.

Mutta silloinpa se viisas keisarin tytär yöllä suuteli nukkuvaa poikaa, ja sormus luiskahti²⁸ pojan suusta tytön suuhun.

Paikalla²⁹ juoksi tyttö isänsä luo ja antoi sormuksen isälle.

²² päri (uudishimulikult). ²³ jahukotti. ²⁴ paluma. ²⁵ ahvatle. ²⁶ ette-
vaatlik. ²⁷ peitis (pani tallele). ²⁸ lupsatas. ²⁹ jalamaid.

No keisari heti nosti sormuksen silmälleen, tirkisti sen läpi kohti kuuta ja sanoi:

— Poika keskelle mertä syvään torniin, jonne muutkin sulhaset on heitetty! Rautavitjoilla tukkiin⁸⁰ kiinni!

⁸⁰ raudkettidega palgi külge.

5. Siellä nyt istuu poika vankina keskellä mertä rautaisessa tyrmässä¹, jonka laessa on vain pieni ikkuna ja jonne ei taivaan valkeutta näy kunnolleen mistään kohden². Mutta tyrmän pohjalla viruvat³ niiden entisten kosijain ruumiit⁴, joita keisari oli pitänyt liian halparotuisina ja köyhinä⁵ ja jotka olivat kuolleet nälkään.

Nälkään oli poikakin kuolla tänne syvään tyrmään. Mutta kun hän oli vuorokauden lojunut⁶ siellä pimeässä ulos pääsemättä, niin kuuli hän ylhäältä ikkunan kohdalta kissan naukuvan ja koiran haukkuvan. Se koira haukkui ja haasteli⁷:

— Mitenkäs nyt voit⁸ siellä alhaalla⁹, isäntä kulta? Sinut on tahdottu tapettavaksi, mutta me koetamme pidättää henkesi, kun olet meidän henkiämme varjellut. Toisella rannalla hyppäsi kissa selkääni ja sanoi että minun piti joutuin¹⁰ lähteä uimaan ja isännän luo pyrkimään¹¹. Minä veteen ja uin kissa niskassa¹² tänne. Mitäs nyt teemme, isäntä kulta?

— Enpä tiedä mitä teette! vastasi isäntä. -- Mutta jos voisitte keisarilta ja keisarin tyttäreltä saattaa tänne sen minun kultaisen sormukseni, niin olisi hyvä asia. En minä kauan viihdy¹³ täällä kuolleiden seassa.

No kissa kiiruusti hyppäsi koiran niskaan ja koira taas veteen. Kissa piteli kynsillään kovasti kiinni koiran niskasta, ja koira ui keisarin linnalle, niin että vaahto leuan alla kohisi. Illalla tulivat he perille ja kun keisarin linnassa ruvettiin maata, niin kissa pujahti¹⁴ salaa oven raosta makuuhuoneeseen ja jätti koiran odottamaan ulos. Etsii kissa pöytäin, piironkien¹⁵, kaap-

¹ türmis. ² ei paista õieti kustki kohast. ³ vedelevad. ⁴ korjused. ⁵ kehvadeks. ⁶ päevkonna lamanud. ⁷ pajatas. ⁸ kuidas nüüd elad, kuidas käsi käib. ⁹ all. ¹⁰ jõudsasti. ¹¹ püüdma. ¹² ujusin, kass kuklas. ¹³ ei tunne kodus. ¹⁴ lipsas. ¹⁵ piironki — sahtlitega kapp.

pien päällykset¹⁶ kaikki, ei löydä sormusta. Keskiyöllä rupeavat rotat rapisemaan loukossa¹⁷.

— Ahah! tuumii kissa ja alkaa väijyä¹⁸ rottia. Saa kissa viimein suurimman rotan kynsiinsä ja uhkaa¹⁹:

— Minä tapan sinut!

No rotta rukka valittelee²⁰ ja itkee:

— Älä tapa.

Kissa vastaa:

— Ellet kiiruusti hae²¹ isäntäni kultaista sormusta, niin tapan sinut ja kaikki rotat koko valtakunnasta!

— Kyllä minä sormuksen haen kun et vain tapa! vannoo rotta.

Silloin päästää kissa rotan irti.

Rotta pujahtaa sillan alle ja viheltää²² kaikki veljet ja siskot²³ koolle. Sitten ne tulevat huoneeseen ja alkavat nakerrella²⁴ piironkien ja kaappien laatikoita puhki²⁵, mutta eivät yhdestäkään laatikosta²⁶ löydä sormusta. Koppaavat²⁷ vielä rotat kiinni kaikki linnan hiiretkin ja pakottavat²⁸ ne hakemaan sormusta, mutta ei vain sittenkään²⁹ löydy.

Rotille ja hiirille tulee kamala³⁰ olo, kun kissan silmät nurkasta niin julmasti³¹ katsovat, mutta silloin seinärautio³² joka raossa tikuttaa ja navertelee³³, virkkaa:

— Ei ole sormus kaapeissa ja laatikoissa. Se on keisarin tyttären suussa.

No nyt pienin hiiri juoksee keisarin kamarin akkunalle, jossa on iso nuuskarasia³⁴. Pienin hiiri ottaa vähän nuuskaa kämmeneensä ja juoksee taas keisarin tyttären huoneeseen. Pienin hiiri nousee sänkyyn ja pistää kämmenellään hiukan nuuskaa keisarin tyttären yhteen sierameen.

— Ätshish! — Keisarin tylär aivastaa niin että suu aukenee, mutta ei olekaan sormus hänellä suussa

— Sitten on se keisarin suussa! sanoo seinärautio.

¹⁶ päällystused. ¹⁷ koopas, nurgas. ¹⁸ varitsema, ¹⁹ ähvardab. ²⁰ kaebab. ²¹ (ei) otsi üles. ²² vilistab. ²³ sõsarad. ²⁴ närima. ²⁵ lõhki, läbi. ²⁶ sahtlist, kastist. ²⁷ noppavad. ²⁸ sunnivad. ²⁹ siiski. ³⁰ kole. ³¹ tigidasti. ³² raudpää (putukas). ³³ puurib. ³⁴ nuuska—nuustubakas, rasia—toos.

Isoin rotta juoksee keisarin kamariin, ottaa kahteen kämmeneensä paljon nuuskaa, juoksee keisarin sänkyyn ja kaataa paljon nuuskan keisarin kahteen sierameen.

— Hutshish! aivastaa keisari niin, että suu aukenee ja kultainen sormus vierähtää peitolle³⁵.

No siitä rotille ja hiirille ilo! Isoin rotta antaa sormuksen kissalle, ja kissa lyö rottaa kämmenellä otsaan ja sanoo:

— Nyt sinun pitää olla kaikkien hiirten kuningas! — Siitämöisin³⁶ ei ole kissa juuri mielellään syönyt rottia, vaikka onkin tapanut.

³⁵ veereb tekile. ³⁶ (= siitä saakka) sest saadik.

6. Kun ihmiset aamulla alkavat linnassa liikkua, ei kissa tohdi naukua päästäkseen ulos, kun pelkää sormuksen naukuessa putoavan suusta. Se kissa vain odottaa oven pielessä, että joku menisi ulos, jotta voisi pujahtaa pihalle.

— Merkillinen¹ on tuo kissa. On niin oppinut ettei tahdo huoneessa naukakaan! sanoo keisari ja avaa kissalle oven. Ulkona odottaa koira kissaa. Kissa viittoo² koiralle kypälälään, että pitää lähteä joutuin uimaan, ja koira pulskahtaa veteen, kissa hyppää koiran selkään ja niin sitä aletaan matkata meren saarelle vankilaa³ kohti.

Ui, ui koira touhuissaan⁴ niin että vaahto leuan alla kohisee. Vasta keskellä ulappaa⁵ ehtii koira kysäistä kissalta:

— Saitkos sormuksen?

— Sain! naukaisee kissa, mutta silloinpa putookin sormus kissan suusta mereen.

— Voi sinua harvahammas! Joudat itsekkin jo uimaan! sanoo koira suutuksissaan⁶ ja pudottaa kissan selästään veteen.

— Mikset kysynyt rannalla! vastaa kissa.

Siellä on nyt sormus syvällä vedessä, ja nälkäinen poika odottaa vankityrmässä. Kuka nostaa sormuksen vedestä?

Toisilleen⁷ vihaisina nousevat kissa ja koira autiolle⁸ karille keskellä mertä. Kuljeskelevat autiolla karilla etsien jotain

¹ iseäralik. ² annab märku. ³ -la: № 6 (See n-r juhatab vastava punkti juure keeleõpilises sissejuhatuses). ⁴ touhu (edas-tagasi) sumamine; touhuissaan ümber vaatamata sumades. ⁵ veevälja. ⁶ vihameelel. ⁷ teineteise pääle. ⁸ tühjale.

syötävää, niin kissa näkee rannalla ison hauen. Heti iskee⁹ se kytensä hauen niskaan ja sanoo:

— Minä tapan sinut!

— Älä tapa! läähättää¹⁰ hauki. Mitäs tahdot jos et tapa? Koirakin tulee siihen ja alkaa pureskella haukea.

— Mitä te minusta vaivaatte? Mitä tahdotte jos ette tapa? läähättää hauki.

Koira vastaa:

— Kirposi äsken sellainen kultainen sormus mereen, mene ja hae sitä sormusta, etkö löydä sitä sormusta:

No hauki lupaa hakea sormuksen ja polskahtaa veteen. Siellä hän hätistää lahnoja¹¹, ahvenia, kiiskiä ja kysyy: ettekö ole nähneet sellaista kultaista sormusta?

— Emme ole nähneet! vastaavat lahnat, ahvenet ja kiisket.

Mutta yksi pieni kiiski ei vain virka mitään. Se katselee viekkaasti¹² ja yrittää pujahtaa pakoon¹³. Huomaapa sen hauki ja sanoo:

— Ahaa, sinä pojan mulikka¹⁴, pörhisteletkös piikkejäsi¹⁵! Oletkos nähnyt kultaista sormusta?

Ja hauki pudistaa kiiskinpoikasta niin armottomasti niskasta, että kiiski huutaa:

— Kyllä, kyllä minä näin yhden sellaisen joka oli kuin pieni vanne¹⁶!

— Ahah! huutaa hauki. Vai näit! Sinä olet sen sormuksen nielaissut. Kakaise sievästi ulos¹⁷!

Ei auta kiiskin muuta kuin antaa pois sormus, ja hauki vie sormuksen ylös kissalle ja koiralle. Siitäkös kissalle ja koiralle ilo!

Mutta pian syntyy kissalle ja koiralle riita, kumpi sormusta kulettaisi.

Koira sanoo: — Anna minunkin kantaa, sinulla on harvat hampaat, pudotat sormuksen taas veteen! — Eihän siinä mikä auta, koira puree kissaa, kissa on huonompi koira vaikka miten sylkisi ja raapisi, ja koira saa sormuksen kantaakseen.

⁹ lööb. ¹⁰ ähib, hingeldab. ¹¹ kimbutab latikaid. ¹² kavalasti. ¹³ püüab paku lipsata. ¹⁴ jömpsikas. ¹⁵ kas ajad turri oma okkaid. ¹⁶ võru. ¹⁷ rö-gista ilusti välja.

7. Lähtevät sitten yhä kulkemaan vankityrmää kohti. Kulkevat, kulkevat, koira ui hyvillään¹ ja kissa nyreissään² istuu koiran niskassa. Uivat, uivat, aurinko paistaa ja vesi aurinkoa kuvastaa³. Yhtäkkiä kimaltaa⁴ koiran edessä veden pinnalla pieniä kaloja. Koira näkee kalat ja luulee: jo putosi sormus suustani, jo tuossa vedessä kimaltaa! Koira hamuaa⁵ vedestä sormusta suuhunsa, ja silloin sormus putookin mereen, ja kissa koiralle kähähtää:

— Enköis jo sanonut, Ierppahuuli⁶!

Mikäs nyt eteen? Ei auta kuin koira ja kissa takaisin luodolle⁷, sillaikaa kun isäntä nälässä odottaa.

Siellä saavat koira ja kissa taas kynsiinsä hauen. Häistävät haukea ja hauki noutaa taas heille sormuksen meren pohjasta.

Nyt kissa ja koira uivat isäntänsä luo. Kissa istuu koiran niskassa, ja koira ui niin, että vaahto leuan alla kohisee.

— Ui laiska kovemmin, isäntä kaipaa, isäntä kaipaa! hokee⁸ kissa.

Koiran tekisi mieli vastata vihaisesti, mutta ei uskalla, kun kallis sormus on suussa.

Viimein tulevat kissa ja koira keskelle mertä sille tyrmälle, jossa poika istuu vankina. Ottaa kissa sormuksen koiralta ja kiipeää⁹ sormus suussa tornin huippuun¹⁰, ja siinä ikkunan kohdalla kissa huutaa alas pojalle:

— Tässä putoo nyt se sormus, ota vastaan!

Samassa poika kaappaa sormuksen ilmasta käteensä, tirkistää kiireesti sen läpi ja hihkaisee¹¹.

— Pois kahleet¹², peliä ja huiluja¹³!

Kaatuvat muurit, katkeavat kahleet ja suuri joukko¹⁴ viulun ja pillin soittajia istuu raunioilla viheltäen ja vinguttaen.

— Ruvetkoot elämään nuo vainaat¹⁵! huutaa poika katsoen sormuksen läpi, ja samassa kavahtavat¹⁶ nälkään kuolleet kosijat virkeinä¹⁷ ja punakoina ylös raunioista¹⁸.

¹ hääl meel. ² pahaselt. ³ peegeldab. ⁴ särab. ⁵ kobab. ⁶ eks ma ütelnud, va' tõllmökk. ⁷ karile. ⁸ ütleb ühtepuhku. ⁹ ronib. ¹⁰ tippu. ¹¹ huilgab, kiljatab. ¹² ahelad. ¹³ mängu ja vilepillisid. ¹⁴ hulk. ¹⁵ surnud, kadunud. ¹⁶ kargavad virgelt. ¹⁷ erksalt. ¹⁸ varemeist.

Siinä alkaa iloinen tanssi, kun poika on päässyt kuolemasta ja vankilasta.

Tanssii, tanssii poika, vainaat, kissa ja koira, ja kun poika on saanut kyllikseen tanssituksi, asettuu hän lepäämään ja syömään korkealle kivelle. Sitten ottaa sormuksen sormestaan, asettaa sen silmälleen ja toivoo:

— Tulkoon nyt se valkea käärme tänne!

Samassa on pojan edessä valkea, punahelttainen käärme.

— Mitäs tahdot? kysyy käärme.

— Sitäpä minä tahdon, että otat takaisin tämän sormuksen! sanoo poika. — Mieluummin¹⁹ ottaisin sinut, vaikka olisit seitsemän päivää viikossa käärme, kuin tämän sormuksen. Siitä voi olla sama vahinko kuin hyötykin²⁰.

Kun poika niin sanoo, niin valkea käärme muuttuu taas koreaksi mamseliksi, niin koreaksi että poikaa ihan huimaa²¹. Ja mamseli virkkaa:

— Nyt on noitus hävinnyt. Minut taitettiin²² käärmeeksi niin pitkäksi aikaa kuin tulisi mies, joka ottaisi mieluummin minut kuin kultaisen sormuksen. Nyt en milloinkaan enää käärmeeksi muutu. Ota nyt minut!

— Otanpa otan! vastaa poika, ja samassa purjehtii luodolle suuri laiva kullan ja hopean rannukkaisissa purjeissa, ja mamseli ja poika koirineen ja kissoineen nousevat laivaan ja matkustavat luodolta käärmeen komeaan linnaan.

¹⁹ parema meelega. ²⁰ kahju kui tulugi. ²¹ üsna uimastab. ²² nõiuti (talka — nõidus).

Kaupin¹ poika.

1. Kauppamiehen poika meni kerran metsälle². Hän ajoi, ajoi otuksia³ koko pitkän päivän, ei saanut yhtään ammutuksi⁴, koiratkin hänestä iltahämärässä haihtuivat⁵. Istui siihen lepäämään⁶ ahon kivelle kaupin poika ja söi marjoja, niin yhtäkkiä⁷ kuuli ahon laidasta⁸ kirkasta koiran haukuntaa. Lähtee kulkemaan haukkua kohti, ajattelee: mitähän ne koirat nyt haukkuvat, kunhan saisin jotain riistaa⁹. Tulee ahon laitaan, ei näe koiria missään, vaikka¹⁰ haukku kuuluu ihan vierestään. Katsoo oikealle puolelleen, niin siinä ovat kannon päässä¹¹ kahdet koiran leuat¹², pelkät¹³ valkeat luut siinä kannon päässä itsekseen haukkuvat, niin että korpi¹⁴ kajahtelee. Silloin se kaupin poika ensin säikähtää¹⁵, mutta sitten kuitenkin rohkaisee¹⁶ itsensä ja pistää koiran leuat taskuunsa, ja silloin haukku heti vaikenee.

— Jo tulee pimeä yö, hän ajattelee. Pitää mennä kotiin, ennenkuin metsä alkaa pahemmin kummitella¹⁷. Tulkooot koirat sitten jälestä.

Katselee kaupin poika tähtiin¹⁸ ja etsii ilmansuuntia¹⁹, missäpäin²⁰ koti olisi. Lähtee sitten kiireesti astumaan kotiin päin, niin yhtäkkiä rupee helisemään metsästä sellainen ihmeen korea soitto²¹, monella äänellä se soittaa kuin viulu²².

— No mikähän siellä nyt taas on? tuumii poika eikä malta olla kulkematta soittoon päin. Kun tulee ihan liki soit-

¹ kauppi, haril. keeles kauppias — kaubitseja. ² jahile. ³ ajas saaki. ⁴ ei saanud ühtigi lastud: № 14. ⁵ õhtuhämaras hääbusid ära. ⁶ puhkama, lebama. ⁷ äkki. ⁸ söödi veerest. ⁹ kui ometi saaksin mingit jahisaaki. ¹⁰ ehk küll. ¹¹ kännu otsas. ¹² lõuad. ¹³ paljad. ¹⁴ laas. ¹⁵ ehmata. ¹⁶ julgustab. ¹⁷ kollitada. ¹⁸ tähtedesse. ¹⁹ ilmakaari (suunta — siht). ²⁰ kus pool. ²¹ imetore mäng. ²² viiul.

toa, niin näkee kannonpäässä viulun, joka soittaa hillittelee itseksensä²³.

— En minä tätäkään pelkää, miettii poika ja pistää viulun povelleen²⁴.

Lähtee taas kulkemaan kotiin päin. On melkein²⁵ pilkkaisen pimeä jo. No silloin alkaa kirkas tuli tuikkia kuin tähti metsän sisästä.

— Mikähän mökki²⁶ siellä lienee²⁷? tuumii poika. On jo myöhäinen²⁸ kotiinkin mennä. Jos²⁹ se on asumus, josta³⁰ tuli näkyy, niin menen sinne yöksi.

No, kulki tulta kohti, mikä tuli yhä suuremmaksi ja kirkkaammaksi. Viimein ilmestyi pojan eteen sellainen ison iso hovi³¹, jossa viirit³² ja kaivonvintitkin³³ olivat kultaiset ja jonka ikkunoista tulet loistivat. Ei näkynyt ketään tanhualla³⁴. Meni poika kuistiin³⁵, eikä tullut kukaan tervehtymään, avasi pirtin³⁶ oven. Ainoastaan yksi naisihminen pirtissä uunia lämmitteli³⁷ ja paistia illalliseksi laittoi³⁸.

— No nythän sinä pahaan paikkaan eksyit, ihmisrukka³⁹! sanoi se naisihminen. Tämä talo on Iso-Hiitola⁴⁰, ja kun väki⁴¹ tulee kotiin niin se sinut tappaa.

— Missäs⁴² väki nyt on? kysyi poika.

— Miehet ovat metsässä ötuksen ajossa ja naiset tanssassa, mutta kun ne tulee kotiin, niin ne sinut tappaa!

— Vai tappaa. Mikäs sitten sinä olet? kysyi poika.

Nainen vastasi:

— Ihmisistähän⁴³ minä olen, enkä tee sinulle mitään pahaa. Minut on tänne orjaksi ryöstetty⁴⁴.

²³ mängib tiriseb iseenesest. ²⁴ oma põue. ²⁵ peaaegu. ²⁶ hurtsik. ²⁷ võiks olla. ²⁸ hiline. ²⁹ kui. ³⁰ millest. ³¹ kaunis suur mõis. ³² tuulelipud. ³³ kaevuvinnad. ³⁴ karjaaias. ³⁵ esikotta. ³⁶ peretoa. ³⁷ küttis. ³⁸ küpsist õhturoaks valmistas. ³⁹ inimene, vaeseke. ⁴⁰ Suur-Hiidola — suurte metsahaldjate kodu. ⁴¹ rahvas. ⁴² kus siis. ⁴³ inimestest (in. hulgast). ⁴⁴ siia orjaks röövitud.

2. Sillätapaa¹ kun nainen puheli, niin poika tohti² vetää taskustaan ne kahdet koiran leuat ja viulun ja kysyi naiselta tokko³ tämä tietäisi, mitkä ne sellaiset kapineet⁴ ovat.

¹ sedaviisi. ² tohtis. ³ kas. ⁴ riistapuud, värgid.

— Ka⁵, meidän miesten metsäkoirathan nuo ovat, ka meidän naisten soittoneuvothan⁶ nuo ovat. Kyllä sinä nyt saat olla tässä yöitä, ne ovat kadottaneet ja etsivät näitä nyt myöhään aamuun⁷.

Se naisihminen toi paljon hyviä ruokia ja juomia pöytään ja syötti, juotti poikaa hyvin.

Kun poika oli syönyt, lähtivät he katselemaan sitä kartanoa⁸, ja nainen kuletti⁹ poikaa huoneesta huoneeseen. Avasivat tuvan vaskisen peräoven ja tulivat huoneeseen, jossa vaskiaarteet¹⁰ silmiä huikaisivat¹¹, avasivat siitä taas hopeaoven, ja hopealamput hopea-arkuilla¹² paloivat¹³, avasivat kultaoven, ja kultarahat suurissa röykkiöissä¹⁴ paloivat kuin pajan hiilet¹⁵. Tulivat vihoviimein¹⁶ yhdelle ovelle, joka säteili kuin aurinko. Mutta nainen ei tahtonut avata sitä ovea.

— Miksi et avaa tätä ovea? kysyi poika.

— On kovasti kielletty avaamasta ja minut ajetaan pois talosta, jos nähdään että olen avannut. Hyvä on olla Iso-Hiitolassa, en avaa.

Niin poika sanoi:

— Jos kuitenkin avaisit. Eivät suinkaan¹⁷ ne huomaa, että olemme huoneeseen ovelta kurkistaneet¹⁸, kun emme sisään mene.

— Kyllä ne huomaavat. Mutta kun¹⁹ nyt olet noin korea poika ja pyydät niin kauniisti, niin voinhan minä avata, kun annat minulle ne koiranleuat, jotka löysit metsästä, sanoi orjanainen.

— Annan minä, heti annankin, vastasi poika.

Ja se kaupin poika antoi naiselle ne haukkuvat koiranleuat.

Kun nainen kiersi avainta ja ovi lensi auki, niin kaupin pojan silmät sokenivat²⁰ ja hän oli mennä selälleen²¹ säikähdyksestä, niin ihmeellinen kapine oli siellä huoneessa. Siellä oli t.kaseinällä sellainen kuin peili²², ja siinä peilissä oli naisen kuva niin ihana, niin ihana että pojan huulista puhkesi veri, kun hän ajatteli suutelevansa²³ sellaista naista.

⁵ kae, vaata. ⁶ mänguasjad (pillid). ⁷ hilja hommikuni. ⁸ mõisat. ⁹ käitas : № 6. ¹⁰ vaskaarded (varandused). ¹¹ pimestasid. ¹² hõbekirstudel. ¹³ põlesid. ¹⁴ lasudes. ¹⁵ söed. ¹⁶ kõige viimaks. ¹⁷ vist. ¹⁸ õiendanud vaadata. ¹⁹ et. ²⁰ pimenesid (sõgenesid). ²¹ kukkumas seljali. ²² peegel. ²³ suudlevat.

Ja se poika istui koko yön lattialla²⁴ kuvan edessä jalat ristissä ja katseli kuvaa. Ei saanut se orjanainen millään ilveellä²⁵ poikaa huoneesta pois.

Aamulla tuli Hiitolan väki metsästä kotiin. Oli siinä miehiä pitkiä kuin honkia ja lyhyviä²⁶ kuin linnunkotolaisia²⁷, oli naisia rumia ja kauniita, soreasti tanssivia. Mutta kaikki olivat pahalla päällä.

— Mikäs isäntiä vaivaa? kysyi orjanainen.

— Niin, kun koko pitkä päivä ajettiin otuksia, eikä saatu mitään, ja koiratkin viimein metsään haihtuivat. Etsittiin²⁸ koko yö eikä löydetty.

— No mikäs emäntiä vaivaa? kysyi orjanainen.

— Niin, kun pelimanni²⁹ katosi metsään kesken tanssia, sitä etsittiin koko yö, ei löydetty. Ja täällä kotona vielä ristityltäkin löyhkää³⁰!

Silloin ne miehetkin kävivät orjan kimppuun³¹, sanoivat:

— Ristityltä täällä löyhkää. Sinä olet piiloittanut tänne vieraan.

Menivät emännät ja hakivat, hakivat, eivät löytäneet pitkään aikaan kaupin poikaa. Menivät isännät, hakivat, hakivat ja löysivät kaupin pojan siitä takimaisesta³² huoneesta naisen kuvan edestä. Siitä isännät kävivät orjanaisen kimppuun: jo olet avanut sen kielletyn oven! Nyt saat laputtaa³³ talosta!³⁴

Mutta orjanainen sanoi:

— Ellette³⁴ aja minua talosta, niin minä hankin³⁵ teille koiranne!

Siitpä hiidet kovin ihastuivat ja sanoivat: hanki meille koirat, niin ei ajeta! Ja orja antoi hiisille³⁶ ne koiran leukaluut ja sai jäädä taloon.

Niin sillaikaa olivat emännät käyneet sen kaupin pojan kimppuun: mitäs tänne tulit? Me tapamme sinut!

Kaupin poika vastasi:

— Ellette tapa ja annatte minulle vielä tuon kuvan, niin minäpä hankin teille takaisin soittopelinne³⁷.

²⁴ pörandal. ²⁵ ilve — temp. ²⁶ lühikesi. ²⁷ kääbuseid, härjapõlvilasi. ²⁸ otsiti. ²⁹ mängumees. ³⁰ ristitust (ristiinimesest) lehkab. ³¹ kallale. ³² tagumisest. ³³ võid kasida. ³⁴ kui te ei. ³⁵ hangin, soetan. ³⁶ hiied, haldjad. ³⁷ teie mänguriista.

Siitä hiidettäret³⁸ taas kovin ihastuivat³⁹ ja sanoivat: hanki meille heti soittopeli, niin ei tapeta ja saat vielä kuvan. Ja poika antoi heille sen viulun ja sai lähteä rauhassa talosta ja viedä sen kuvan mukaansa.

³⁸ naishiied : № 6. ³⁹ said ülirohmsaks.

3. Meni kotiin kaupin poika, piti¹ sitä kuvaa päivällä seinällään ja yöllä vieressään². Päivällä yhä vain³ katseli⁴ ja katseli kuvaa ja yöllä näki siitä unta. No se kuva näyttäytyi⁵ kerran hänelle unessa ilmielävänä ja sanoi:

— Jos tahdot nähdä minut sellaisena kuin olen, niin matkusta heti naapurivaltakuntaan⁶!

Seuraavana aamuna poika pyysi isältään kuusi komeaa⁷ laivaa täynnä kalliita kauppatavaroita⁸ ja sai ne laivat ja purjehti sinisen meren taa⁹ naapurivaltakuntaan kaupitsemaan niitä kalleuksiaan muukalaisille¹⁰.

Tuuli vei hänet meren taa raakkurannalle¹¹, helmirannalle¹², kultarannalle, ja siellä rannalla kimalteli¹³ suuri keisarin pajatsi¹⁴. Palatsin takana oli kirjjava¹⁵ muukalaisten kaupunki. No kaupin poika kiinnitti laivansa keisarin palatsin laituriin¹⁶ ja rupesi sitten laivan kannella¹⁷ punaisen verkateltan¹⁸ alla myymään kalleuksiaan. Oli siinä kultahaarikoita¹⁹, hopeatuoppeja²⁰, korvarenkaita ja hopeavirsuja²¹, oli kultamiekkokoja²² ja kultahattuja, oli myös kirkaissa pullosissa²³ kirkasta viinaa. Kaupitsee, kaupitsee siinä poika, paljon käy laivalla väkeä, komeaa väkeä, paljon ostavat. Kaupan päälle kauppi aina ostajia²⁴ juottaa, usein ihan ilmaiseksi²⁵ juottaa. Tulee sinne kerran ostamaan merikapteenikin, tulee ostamaan sinijakkua²⁶, haahden haljakkaa²⁷. No poika antaa sille ilmaiseksi sinijakun ja vielä päällisiksi juottaa. Kun se merikapteeni alkaa tulla notkeakie-

¹ pidas. ² enda kõrval. ³ ikka vaid (ainult). ⁴ vaatles. ⁵ näitus (näitas end). ⁶ naaberiiki. ⁷ komea, korea, sorea — tore. ⁸ kaubakraami. ⁹ taha. ¹⁰ oma väärtasju muulastele. ¹¹ raakku — konnakarp. ¹² helmi — helm, pärl. ¹³ sätendas. ¹⁴ palee. ¹⁵ kirju. ¹⁶ laevasilda (vrdl. laituri — lauter). ¹⁷ kaanel. ¹⁸ kalevtelgi. ¹⁹ kuldkanne. ²⁰ hõbetoope. ²¹ hõbeviiske. ²² kuldmõõku. ²³ pudeleis. ²⁴ ostjaid. ²⁵ sagedasti üsna muidu. ²⁶ sinijakki. ²⁷ laevavammust.

liseksi²⁸, vie poika hänet alas kajuuttaansa, jossa seinällä säteilee ihana naisen kuva, ja kysyy:

— Tiedätkös²⁹, merikapteeni, onko tässä valtakunnassa sen näköistä naista kuin tuo kuva?

— Voi voi kauppirukka, mitäs puhut! vastaa merikapteeni. Kyllä se on se sellainen nainen ihan lähellä tässä, mutta kuka virkkaa³⁰ sen nimen, siltä hakataan pää poikki³¹!

Silloin rupesi se poika utelemaan³²:

— Sano pois, en minä kellekään³³ virka! Saat paljon kultaa. Merikapteeni tuumi:

— Koska nyt olet niin korea poika ja annoit minulle ilmaiseksi haljakat, juomat, kaikki ja vielä kultaakin annat, etkä³⁴ kellekään virka minun sanoneen³⁵, niin minä supatan³⁶: se on meidän riikin keisarin tytär!

— No mitenkähän³⁷ sitä saisi nähdä?

— Ohoh, kauppirukka! Vaikeapa on sitä saada nähdä, keisari pitää sitä sisällä vahtien takana, ja vain kerta kuussa se pääsee ulos merelle purjehtimaan.

— No eikö sitä saisi silloin nähdä?

— No ehkäpä saisi, mutta vaarallista³⁸ se vain on. Minä olen sen laivan kapteeni, jolla keisarin tytär purjehtii. Minulla on tuhat matruusia laivalla vartioimassa keisarin tyttärtä. Mutta minä voin eroittaa³⁹ niistä yhden ja panna sinut hänen sijaansa. Niin pääset matruusina katsomaan keisarin tyttärtä, jos annat minulle paljon kultaa.

Ka se kauppi antoi mielellään merikapteenille paljon kultaa, ja merikapteeni teki hänestä keisarillisen laivan matruusin.

Sitten lähti keisarin tytär kuukauden päästä purjehtimaan huvikseen⁴⁰ merelle, ja kaupin poika oli myös keisarillisessa laivassa. Sen aikaa kun maata takana näkyi, ei keisarin tytär tullut ylös kajuutastaan, mutta kun maa oli hävinnyt näkyvistä, tuli hän laivan kannelle. Silloin piti kaikilla matruuseilla olla silmät peitossa. No sillä⁴¹ kaupin pojallakin oli silmät peitossa,

²⁸ pehme- (nötke-) -keelseks. ²⁹ kas tead. ³⁰ sõnab, nimetab. ³¹ selt raiutakse pää maha. ³² himukalt pärima (utelias — uudishimulik). ³³ kellekään (-ll- III-das vältes) kellelegi. ³⁴ ei ka = ega. ³⁵ mind ütelnud (olevat). ³⁶ ütlen sosistades. ³⁷ kuidas. ³⁸ hädaohtlik. ³⁹ lahti lasta. ⁴⁰ enda lõbuks. ⁴¹ sel.

mutta kapteeni oli peittänyt hänen silmänsä niin harvalla kan-
kaalla ⁴², että poika näki läpi. Poika näki keisarin tyttären ja
oli kaatua ⁴³. Niin ihana oli se tytär, että pojan huulista pi-
rahti ⁴⁴ veripisaroiita, niin kovin ihana se oli. Poika pyyhkäisi
silloin nenäliinalla huuliaan, kun tunsu veren rupeavan niistä
tiukkumaan ⁴⁵. Keisarin tytärpä katsoi poikaan, kun tämä pyyhki
huuliaan, ja rakastui ⁴⁶ heti poikaan kovasti. Keisarin tytär kut-
sui pojan alas kajuttaansa ja otti kääreet ⁴⁷ hänen silmiltään,
että voisi nähdä pojan silmätkin. Ja kun se näki ne silmät,
niin alkoi pyytää:

— Anna matruusikulta minulle muistoksi ⁴⁸ se nenäliina,
minä kun olen sinuun kovasti mieltynyt.

Kaupin poika antoi nenäliinan ja keisarin tytär lahjoitti ⁴⁹
hänelle taas oman nenäliinansa, jossa oli keisarillinen rünnu ⁵⁰
ja keisarin tyttären kirjaimet ⁵¹. Ja sitten he vaihtoivat ⁵² vielä
sormuksiakin.

⁴² riidega. ⁴³ pidi langema : № 14. ⁴⁴ nirises (ruttu) välja. ⁴⁵ tilkuma.
⁴⁶ rakastua — armastuma, влюбляться. ⁴⁷ mähkmed. ⁴⁸ mälestuseks. ⁴⁹ kin-
kis. ⁵⁰ kroon. ⁵¹ nimetähed. ⁵² vahetasid.

4. Silloin se merikapteeni tuumi, että ei tästä nyt hyvä
tule, kun keisarin tytär vei tuon kaupin pojan ihan kajuuttaansa.
Kun keisari saa kuulla, niin se hakkaa minulta pään poikki!

Ja merikapteeni meni ja puhui matruuseilleen:

— Se joka sanankin virkkaa siitä, että yksi matruuseista kävi
keisarin tytön kajuutassa, se pannaan piikkitynnöriin ¹ ja heite-
tään mereen. Eikö niin, pojat?

— Niin, niin!“ huusivat matruusit. „Pitäähän matruusinkin
kerran saada käydä ² keisarin tytön kajuutassa.

Kuitenkin ³ sanoi merikapteeni kaupin pojalle:

— Nyt olen täyttänyt lupaukseni, olet saanut nähdä keisarin
tyttären. En voi sinua enää pitää laivalla mistään hinnasta.

No se kaupin poika lähti ikävissään ⁴ pois laivasta. Seu-
raavan kerran kun keisarin tytär huvikseen purjehtii, niin heti

¹ okastündrisse. ² eks pea madruski kord käima. ³ ometigi. ⁴ igatse-
des (igatsustes).

laivan rannasta lähdettyä tulee ylös kannelle ja katselee, katselee, eikö näkyisi⁵ sitä viimekertaista⁶ matruusia, jonka kanssa oli vaihtanut sormuksia. Katsoo, katsoo, hymyilee⁷, säikähtää keisarin tytär: ei ole sitä matruusia laivalla. Tulee ikävästä ihan sairaaksi⁸ se keisarin tytär ja menee heti takaisin kajuuttaansa, katselee sitä kaupin sormusta ja nenäliinaa, jossa verenpisarat paistavat kuin helmet, ja itkee katkerasti⁹ se keisarin tytär. Kutsuttaa viimein kapteenin kajuuttaansa ja sanoo:

— Minä olen hyvin kipeä¹⁰, käännytään takaisin kotiin, meri keinuttaa¹¹ niin pahasti tänään.

Käännetään laivat ja purjehditaan takaisin helmirannalle, simpukkarannalle¹², kultarannalle ja viedään keisarin tytär kotiin.

Siellä rupee keisarin tytär sairastamaan oikein vuoteessa¹³, kitumaan¹⁴, kitumaan ikävästä, niin ettei hänen vaivaansa jaksa uskoa. Keisarille tuli kova suru¹⁵, kun tytär sairastui, ja hän kutsui kaikki lääkärit¹⁶ hoviin, mutta eihän ne saaneet keisarin tyttärtä paranemaan. Se tuli vain yhä kipeämmäksi. Silloin lähetti keisari tuhat airutta¹⁷ kuuluttamaan yli koko valtakunnan, että tulkoot vaikka noidat ja poppamiehet¹⁸, sotanihdit¹⁹ tai kerjäläiset tyttärtä parantamaan, niin joka lääkitsee keisarin tyttären terveeksi, saa tyttären ja puolen valtakuntaa.

No tätäpä oli odottanutkin kaupin poika, joka suruissaan oli seilaillut²⁰ ympäri meriä ja katsellut sitä keisaria tyttären sormusta, nenäliinaa ja kuvaa.

Se poikanen suorii sitten kerjäläisen ja poppamiehen vaatteisiin²¹ ja menee kultarannalle, helmirannalle, raakkurannalle palatsiin ja sanoo keisarille voivansa parantaa sairaan tyttären.

No keisari, joka ei voi nähdä tyttärensä vaivoja, ikihyväksi ihastuu ja antaa kaupin pojalle kalleutta jos minkälaista ja rakennuttaa²² kultaisen saunan, jossa poppa voi puoskaroida²³ keisarin tyttärtä. Se puoskari siellä saunassa kiukaalla²⁴ keittää,

⁵ kas ei näiks. ⁶ viimsekordist. ⁷ naeratab, muheleb. ⁸ igatsusest üsna haigeks. ⁹ nutab kibedasti. ¹⁰ (= sairas) haige. ¹¹ kiigutab. ¹² konnakarbirannale. ¹³ voodis. ¹⁴ pödema, kiduma. ¹⁵ kurbus, mure. ¹⁶ arstid. ¹⁷ käskjalga. ¹⁸ nõiad ja posijad. ¹⁹ sõjasulased. ²⁰ purjetanud. ²¹ suorii vaatteisiin — paneb riidesse. ²² käsib ehitada : № 6. ²³ (nõiasõnadega) tohterdada. ²⁴ kiuas — keris.

keittää kultapadassa. Jotain lääkkeitään se on keittävinään²⁵, vaikka keittääkin siirappivettä²⁶, kauvan keittää ja kutsuu sitten keisarin tytön luokseen.

Ei tunne tyttö kaupun poikaa sellaisissa huonoissa vaatteissa ja sanoo:

— Mitäs on noista sinun keitoksistasi²⁷, en minä parane niillä enkä millään parane!

— No juohan²⁸ kuitenkin tätä lääketä! pyytää poppa, ja tyttö suostuu²⁹ juomaan. No se on niin kuumaa se siirappivesi, että tytölle tulee juodessa hyvin hiki otsalle. Silloin ottaa poppa taskustaan keisarin tyttären nenäliinan ja alkaa pyyhkiä hikeä tytön otsalta. Sairas huomaa: minun nenäliinanihan tuo on! Hän kysyy heti popalta:

— Mistä sinä olet saanut sen nenäliinan?

— Minä sain sen isännältäni tänään! vastaa kaupun poika. No tyttö rupee kiireesti kyselemään:

— Missä se sinun isäntäsi nyt on? Onko se isäntäsi elossa vielä? Mitenkä se isäntäsi jaksaa³⁰?

Poika vastaa:

— Hyvinhän se jaksaa, mainiostihan³¹ se jaksaa!

Silloin se tytär virkkaa:

— Nyt minä alan voida jo paremmin, kyllä sinun lääkkeesi auttoi.

Sitten meni tytär isänsä luo ja sanoi:

— Kyllä minä nyt jo olen hiukan³² terveempi, kun se mies juotti niin hyviä rohtoja. Siitä ihastui keisari miehelle ja lahjoitti hänelle komean oriin³³.

²⁵ teeb nagu keedaks mingit oma arstirohtu: № 14. ²⁶ siirupivett.
²⁷ sinu keedustest. ²⁸ joo ometi: № 7. ²⁹ on nõus. ³⁰ võib, elab, jaksab.
³¹ suurepäraselt. ³² pisut. ³³ toreda täku.

5. Toisena päivänä kun poppa taas lääkitsee saunassa keisarin tyttäretä, näyttää hän tyttäreille sitä keisarillista sormusta ja sanoo:

— Tämän minä sain eilen isännältäni.

Niin keisarin tytär alkaa pyytää:

— Hyvä kultapoppa, etkö voisi saada sitä isäntääsi minun nähtäväkseni millään tavalla¹!

Ja poppa vastaa:

— Jos lupaat huomiseksi² tulla terveeksi, niin huomisaamuna on isäntäni tässä minun paikallani ja minä jään pois.

Tytär ihastui kovin ja sanoi:

— Kyllä minä lupaan olla huomisaamuna ihan terve, kun tulen hänen luokseen.

Aamulla ani varahin tulee se keisarin tytär sinne saunaan ja kun astuu ovesta sisään, niin siinä seisoo hänen matruusinsa komeassa kauppiaan puvussa, kultaketjuissa³ ja kärpänahoissa⁴. Ja niin ihastunut on tyttö, että heittäytyy⁵ heti sen miehen kaulaan ja sanoo:

— Johan sinä kultaseni⁶ olet nyt tässä ja minä kun luulin⁷ sinut ijäksi päiväksi⁸ kadonneen luotani!

— No rupeatko⁹ sinä nyt minun vaimokseni¹⁰? kysyy mies.

Silloin keisarin tytär rupee siitä hyvin itkemään¹¹ ja sanoo:

— Minut on jo luvattu sille popalle, joka minua viimeksi paranteli, vaikkei¹² hän niillä lääkkeillään minua terveemmäksi tehnytään! Siitähän minä paranin, kun kuulin, että saan nähdä sinut!

Silloin se kauppi virkkoi:

— Minäpä olenkin se poppa!

Ja kun hän avasi kirjaillun¹³ jakkunsa, niin siellä alla oli kerjäävän poppamiehen puku.

Tyttö sanoi:

— Nyt käy kaikki hyvin. Heitä nyt komea puku päältäsi ja ole taas vain poppa, niin mennään¹⁴ isän luo.

Heitti kauppi saunaan komeat vaatteensa ja meni poppana keisarin tytön kanssa palatsiin.

— Nyt minä olen jo ihan terve, tämä viisas mies paransi minut ja nyt minä tahdon häät¹⁵ tämän viisaan miehen kanssa!

Keisari tuli alussa murheelliseksi, kun pitäisi antaa tyttö köyhälle popalle, mutta sitten hän virkkoi:

¹ miski viisil. ² homseks. ³ kuldnettides. ⁴ nirginahus. ⁵ heitub.
⁶ minu kullake. ⁷ arvasin. ⁸ igavesti. ⁹ kas hakkad. ¹⁰ minu naiseks. ¹¹ nutma.
¹² ehk küll ei. ¹³ kirjatud. ¹⁴ lähme. ¹⁵ pulmad.

— Luvannut olen. Poppa saa sinut ja sinä saat popan. Mutta nyt minä teen popan kenraaliksi!

Tehtiinpä¹ poppa komeasti kenraaliksi kaupungin kiiltävässä lasikirkossa¹⁶, jossa sadat kynttilät¹⁷ paloivat ja tuohukset¹⁸ tuoksuivat¹⁹. Ja kun poppa oli tehty kenraaliksi, niin nousi hän polviltaan ylös ja sanoi keisarille:

— En minä ollutkaan köyhä poppa. Rikkaan kaupun poika minä olin sinisen meren takaa naapurivaltakunnasta!

Ja kun mentiin ulos kirkosta, niin katso²⁰: meren rantaan saapui juuri²¹ kaksitoista kullattua laivaa, ja tuuli puhalteli purppuraisiin purjeisiin. Ne laivat laskivat rannalle, ja se kaupin poika vei keisarin sinne suurimman laivan luo ja sanoi:

— Tässä lähettää isä sinisen meren takaa nämä kaksitoista purtta²² lahjaksi keisarille, joka antoi tyttärensä kerjäläiselle ja popalle.

Ja ilo²³ oli suuri siellä helmirannalla, raakkurannalla, kultarannalla sitten!

¹⁶ läikivas klaaskirikus. ¹⁷ küünlad. ¹⁸ tõrvikud, tohulondid. ¹⁹ lõhnasid. ²⁰ vaata (kae). ²¹ parajasti, just. ²² pursi — laev. ²³ ilo — rõõm, lust.

Muinaisrunoja lemmestä¹.

Yksin jäänyt.

Muut on kaikki kaksitellen²:
kaksin on kalat meressä,
kaksin ilman lintusetkin,
parin puut, parin petäjät,
parin aianvitsasetkin, —
minä yökkö³ yksinäni.

¹ runo — laul; lempi, -men — armastus; vrdl. eesti Lemming, Lembitu (-tu ilmajätva adjektiivin lopp). ² kahekesi, kaksi (II. välde). ³ yökkö, yölepakko — nahkhiir.

Korvain soidessa.

Aina soivat¹ sorjan² korvat,
ramajavat³ kuin rautakellot.

Pojat soimahan⁴ panevat,
kotonahan kaihoavat⁵,
majoillahan mainitsevat:
„Tuoll' on tyttö kasvamassa,
monen miehen mielitetty⁶,
sulhasen⁷ syämensyttö⁸.”

¹ ajavad pilli. ² saleda, ilusa. ³ põravad, kumisevad. ⁴ soimahan ~ soimaan — pilli ajama. ⁵ kurvastavad. ⁶ kulakene. ⁷ sulho, sulhanen — peig. ⁸ syämen ~ sydämen: V. №1. syttö — sütitis.

Sääli¹ sulhasia!

Kun menen marja muille maille,
kana muille kankahille²,
jäävät sulhaset suruhun³,
pojat puolikuolijoiksi⁴.

Missäpä pojat poloiset⁵,
missä viikot⁶ viettänevät⁷,
kuukauet⁸ kuluttanevat,
pyhäpäivät pyörinevät⁹?

¹ sääli — kahju; minun on, tulee sääli, käy sääliksi jkta (lühend. jotakuta — kedagi). ² kan|gas, -kaan — kuiv metsamaa. ³ suru — kurbus, nukrus, tusk; olla suruissaan; jokaisella on oma surunsa; syvällä surulla. ⁴ poolsurnuks. ⁵ vaesed, õnnetumad. ⁶ nädalad. ⁷ veetvad, mööda saadavad; -ne- liide: № 7. ⁸ kuud; vrdl. vuorokausi, -den — päevkond. ⁹ pyöriä — keerelda, veerda.

Nuoren ja vanhan mieli.

Niin on mieli nuoren miehen,
niinkuin virtava¹ vetonen²;
niin on mieli vanhan miehen,
niinkuin aalto³ altahassa⁴,
vesi kaivossa syvässä.

Niin tekevi⁵ nuoren mieli,
kuin kevätkulo palavi,
kesäleikko⁶ leimuavi⁷;
niin tekevi vanhan mieli,
kuin syysrytö⁸ kytevi.

¹ virta, -ran — vool, jooks; myötä virtaa; hänen kyynleensä (ta pisarad) juoksisivat virtanaan (täh. ka jõge, oja); virtava — voolas. ² vetonen — veekene. ³ aalto, -lon — laine. ⁴ allas, -taan — vee küna. ⁵ tekevi ~ tekee — teeb
mieli tekee — meel teeb, on soov, tahtmine, igatsus. ⁶ = liekki — lõõm, leek. ⁷ lõõmab. ⁸ syys ~ syksy; rytö, ryteikkö — tuule murtud oksad, rägud.

Kun saisin.

Kun minä mokoman¹ saisin
sinisilmän itselleni,
punaposken puoleheni,
en tuota pahoin² pitäisi.
Käsissäni kantelisin,
sylissäni syöttelisin.

Joka viikko uusi viitta³,
joka vuosi⁴ uusi turkki⁵.

¹ säärase. ² pahasti. ³ mantel, kuub.
⁴ vuoksi, -den — aasta. ⁵ kasukas.

Oisi kulta kuulemassa.

Laulaisin hyvänkin virren¹,
kun oisi² kulta kuulemassa,
oma armas oppimassa.

Ei ole kulta kuulemassa,
oma armas oppimassa;
muien kullat kuuntelevat,
muien³ oppivat omaiset.

Laulaisin hyvänkin virren,
kun oisi kulta kuulemassa,
oma armas oppimassa.

Jo on kulta kuulemassa,
oma armas oppimassa;
jo laulan parahan⁴ virren
omalleni kullalleni.

¹ vir[si], -ren, -ttä — laul (proosakeeles:
vaimulik laul). ² oisi ~ olisi — oleks.
³ muiden. ⁴ paras, paraan — kõige parem.

Ikävöidessä¹.

Paljon on tuttua² tuvassa,
armasta katoksen alla.

Ei ole aivan armahinta³
yhen aian⁴ iltasella,
kulleka⁵ murun⁶ jakaisin,
itse jäisin iltasetta.

Ei ole iltasta ikävä,
eikä murhe murkinaista⁷.
kaiho⁸ ei leipäkannikaista.

Minun on kaiho kaunoistani,
ikävä ihanaistani⁹,
murhe mustakulmaistani.

¹ igatsedes. ² tuttavat. ³ kõige arm-
samat; nim. armahin, omast. armahim-
man (ülivõrre v. № 5). ⁴ = yhtä aikaa
üht aegu, ühel ajal. ⁵ = kenellekä —
kellele. ⁶ raasukese. ⁷ hommikusöögi-
kesest. ⁸ = suru — igatsus. ⁹ ihana —
imeilus.

Odotellessa.

Ajat armahat menevät
armasta ajatellessa,
päivät kultaiset kuluvat
kultoani kuunnellessa.

Minun ei kuulu kultastani,
ei heljä¹ herttastani²,
ei kuulu kujalla³ käyvän,
alla ikkunan asuvan,
pilkkovan⁴ pinolla puita,
kolkkavan⁵ katoksen alla.

¹ ei helise. ² herttainen, -sen — ar-
mas, kallis (vrdl. saksa „herzlich“). ³ tä-
navale. ⁴ löhkuvat. ⁵ kolkiivat.

Etäällä omani.

Etähäll'¹ on mun² omani,
etähällä, vierahalla;
eikä sinne lintu lennä
sanomata³ saattamahan.

Oisko tuuli mielellisnä⁴,
ahavainen⁵ kielellisnä;
sanan veisi⁶, toisen toisi
kahen rakkahan välillä.

¹ kaugel. ² minun. ³ sõnumit. ⁴ mee-
leline (oleks tuulel aru). ⁵ lõikav keva-
dine tuul. ⁶ viiks.

Kun olisi kotona.

Kukapa mun kullalleni
pesevi¹ pyhäiset paiat²,
arkipaiat antelevi?

Kun oisi omalla maalla,
itse sotkut³ sotkisinkin,
pesisin pyhäisen paian,
arkipaian antelisin; —
vaan on maalla vierahalla.

¹ pesevi ~ pesepi — peseb. ² paita,
pai(d)an — särk. ³ söt kud (pesu).

Ei ole kysyjää.

Ei ole mulla milloinkana,
kulloinkana¹ kurjasella²,
ei ole mulla niinkuin muilla,
niinkuin ilman ihmisillä,
ei ole tultua tupahan³
alle orren astuttua
kysyjäistä kynnyksellä⁴,
lausujaista lattialla,
suusanan sanelijaista:
„Onko kynnet kylmennehet,
varpahat paleltunehet⁵,
jalkinehet⁶ jäätynehet?”

¹ milloinkana, kulloinkana — millaski,
kunagi. ² kurja — vaene; -nen — vaese-
kene. ³ ei ole tuppa tulles (öieti: tuppa
tulemise järele). ⁴ kynny[s, -ksen — kün-
nis, läve. ⁵ külmanud. ⁶ jalavarjud.

Kultansa kadottanut.

Ei minun laulella pitäisi,
ei iloita ensinkänä¹.
Vasta² kullan kuolettelin³,
marjan saattelin Manalle.

Viel' on kynnys kyynelissä,
ikkunat vesissä itkun,

Tuonen tie rohoittumatta,
kalmanheinät kasvamatta.

¹ = ensinkään, ollenkaan — sugugi.
² vast alles. ³ pöetasin kullakest surma-
voodi ääres.

Murtunut sydän.

Syän syttä polttelevi,
mieli tervoa¹ tekevi;
syän ei syttä valkeampi,
mieli ei tervoa parempi.

Ei sysi syäntä murra,
eikä terva mieltä käännä;
sulho murtavi syämen,
miesi mielen kääntelevi.

¹ tervaa — törva.

Annan itkeä itikan¹!

Itkisinpä kultoani,
mutt' on sääli silmiäni²;
annan itkeä itikan,
itikall' on pienet silmät,
pienet silmät, pitkä nokka,
nuo ei paljon vettä vuoa³.

¹ lasen nutta sääse. ² silmist kahju.
³ vuoda — (ei) vala.

Yksi ystävä.

Yks' on ystävä minulla
tämän ilman kannen¹ alla,
sekin kurja mustakulma,
raukka² rauankarvallinen.

Nähä muien³ jos on musta,
sima⁴ on mun silmästäni,
mesimarja mielestäni;
muien musta, mun hyvänen.

¹ kan[si, -nen — kaas. ² raukka =
kurja. ³ teist vaadata. ⁴ mesi.

Ennen heitän herkut.

Ennen heitän herkut ruoat,
hylkeän¹ hyvän elämän,
ennenkuin heitän herttaseni,
hylkeän hyvän omani,
kesän kestiteltyäni²,
talven taivuteltuani³.

¹ hülgan, jätan maha. ² pääle suve
kostitamist. ³ pääle talve (oma poole)
painutelemist.

Jos mun tuttuni tulisi.

Jos mun tuttuni¹ tulisi,
ennennähtyni näkyisi,

niin mä kättä käppeäisin²,
vaikk' ois käärme kämmen-
päässä³;
sitten suuta suikkoaisin⁴,
vaikk' ois suu suen⁵ veressä;
vielä kaulahan kapuisin⁶,
vaikk' ois kalma⁷ kaulan päällä.

¹ tuttav. ² kätleksin (kätt annaksin).
³ kämmel'n, -nen — kämmäl; mesikämmen — mesikäpp. päässä — otsas. ⁴ suud (kiiresti) annaksin. ⁵ susi, su(d)en hunt.
⁶ kavuta — kobida, ronida. ⁷ kalma — surm.

Soome Kirjastiku

ülesanne on neile, kes meie vennasrahva keelt tahavad õppida, õppimine võimalikult kergeks ja lõbusaks teha huvitava ja mitmekesise teksti varal. „Soome Kirjastikust“ on ilmunud:

N° 1. Soome keele lugemik I jagu.

Raamat sisaldab alguses keeleõpiliste märkuste näol kõik tähtsamad ja hädapärasemad teated soome keele alalt, mis praktilise keeleoskuse saavutamiseks vältimata tarvilised. — Lugemiku osas leidub kogu kergemaid lugemietükke kõneharjutustega vaheldamisi.

N° 2. Valkea käärme. Kogu soome muinasjutte.

Ilmumisel :

N° 3. Kaksoisten seikkailut. Teine kogu soome muinasjutte.

N° 4. Kultarukki. Kolmas kogu soome muinasjutte.

Soome muinasjutud I, II ja III peavad S. k. lugemiku I antud kõne- ja lihtsama kirjakeele teadmisi süvendama ja laiendama. Sellega lõpeks ühtlasi kerge teksti seeria.

N° 5. Soome keele lugemik II jagu

algab võrdlemisi kerge tekstiga, läheb vähehaaval raskemaks, tutvustades õppijaid iga liiki keelega, pakkudes paremate klassikute stiilinäiteid ja Kalevala runo-keelt, ka teaduslikku ja ajalehe keelt. — Kui kerge teksti seeria ülesanne oli laaduselt ja hõlpsasti arusaadavat keelt pakkuda, et kõnekeele õppimist kergendada, siis on teise lugemiku eesmärk õppija teadmiste leksikaalne laiendamine, et tal pärastisel lugemisel iga kolmat sõna ei tarvitseks sõnaraamatust vaadata.